

รายวิชา การงานอาชีพ

รหัสวิชา ง๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ผักสามัญประจำบ้าน

เรื่อง ปฏิบัติการปลูกพืชสมุนไพร

ครูผู้สอน ครูณภัทร กาญจนะพังคะ

ปฏิบัติการปลูกพืชสมุนไพร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายขั้นตอนการเตรียมวัสดุและการปลูกบัวบกได้
๒. เตรียมวัสดุปลูกและปลูกบัวบกได้ถูกต้องตามขั้นตอน
๓. มีความรับผิดชอบและมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า พืชชนิดใดบ้าง
ปลูกได้ด้วยไหล ?

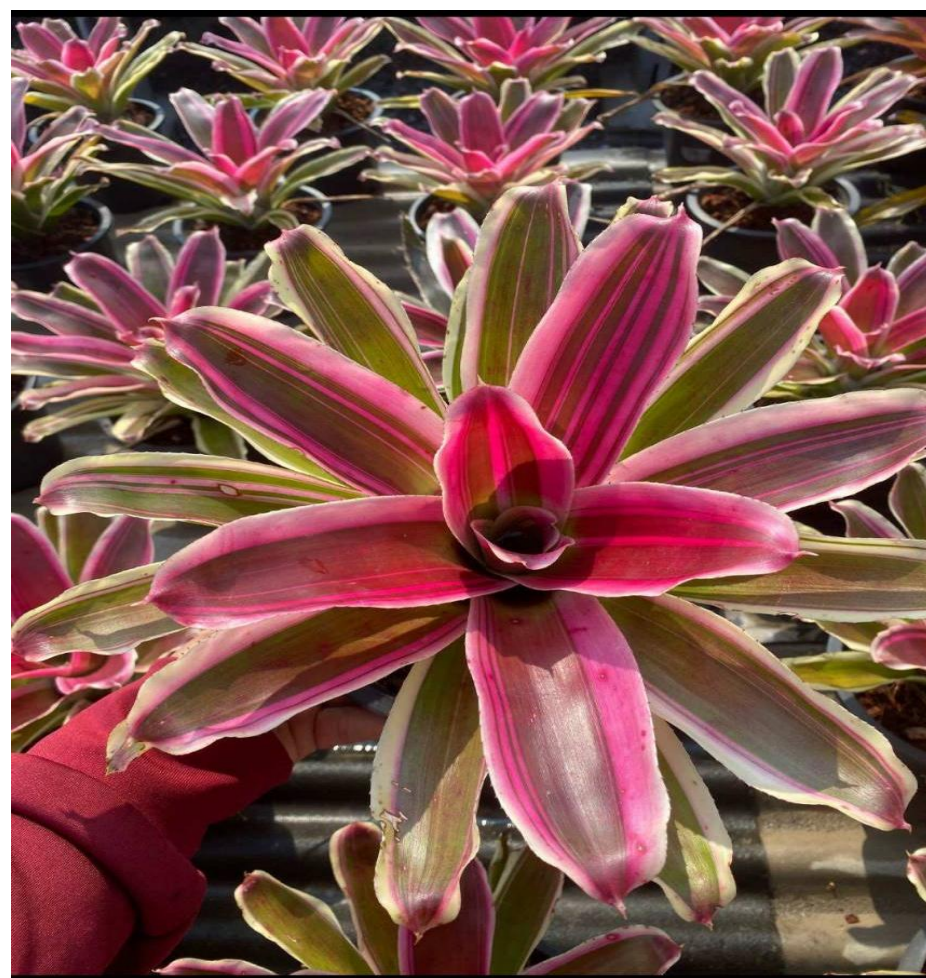
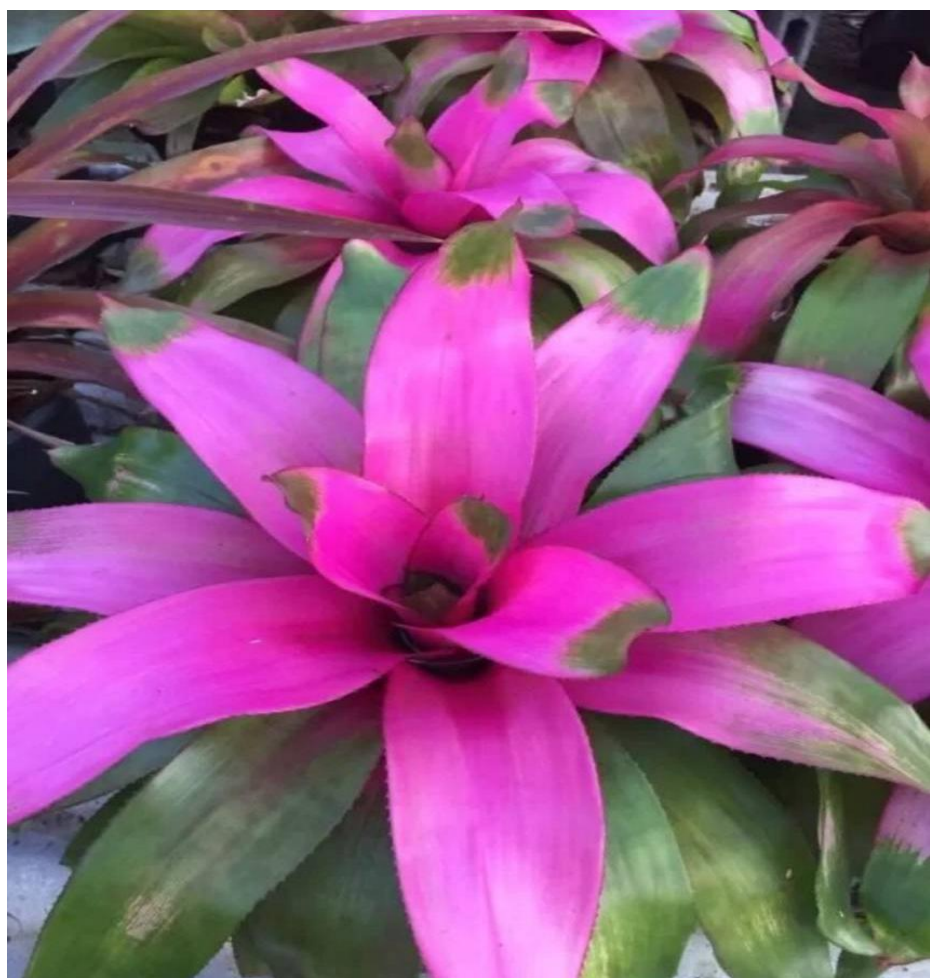
บวบบก

สตรอว์เบอร์รี

ลับประดลี

การขยายพันธุ์ บัวบก

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพืชสมุนไพร (ลักษณะวิสัยของพืช ส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์)

บัวบก

- เป็นผักพื้นบ้าน
- สำคัญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- เป็นพรรณไม้ล้มลุกขนาดเล็ก
- มีสีเขียว มีลักษณะคล้ายใบบัว
- เติบโตตามพื้นดิน ชอบที่ชื้นแฉะ
- ปลูกง่ายเจริญเติบโตได้ดีในทุกสภาพพื้นที่

ลักษณะทั่วไปของบัวบก

ลำต้น : มีรากฝอยแตกออก
ตามส่วนข้อของลำต้น โดย
จะเรียกลักษณะแบบนี้ว่า
“ไหล”

ลักษณะ “ไหล” ของบัวบก

ลักษณะทั่วไปของบัวบก

ดอก : ออกเป็นช่อ
สีม่วงอมแดง

ดอกบัวบก

ที่มาภาพ : ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ลักษณะทั่วไปของบัวบก

ผล : ผลมีลักษณะแบน
และเป็นผลแบบแห้ง
แตก เมล็ดมีสีดำ

ผลของบัวบก

ที่มาภาพ : <https://kaset.today/พันธุ์ไม้/ใบบัวบก/>

ลักษณะทั่วไปของบัวบก

- ใบบัวบก : ออกเป็นกระจุกที่ข้อ ๒-๑๐ ใบ
- ใบรูปไต ใบกลม ริมขอบใบหยัก
- ใบมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร

ใบของบัวบก

ที่มาภาพ : <https://kaset.today/พันธุ์ไม้/ใบบัวบก/>

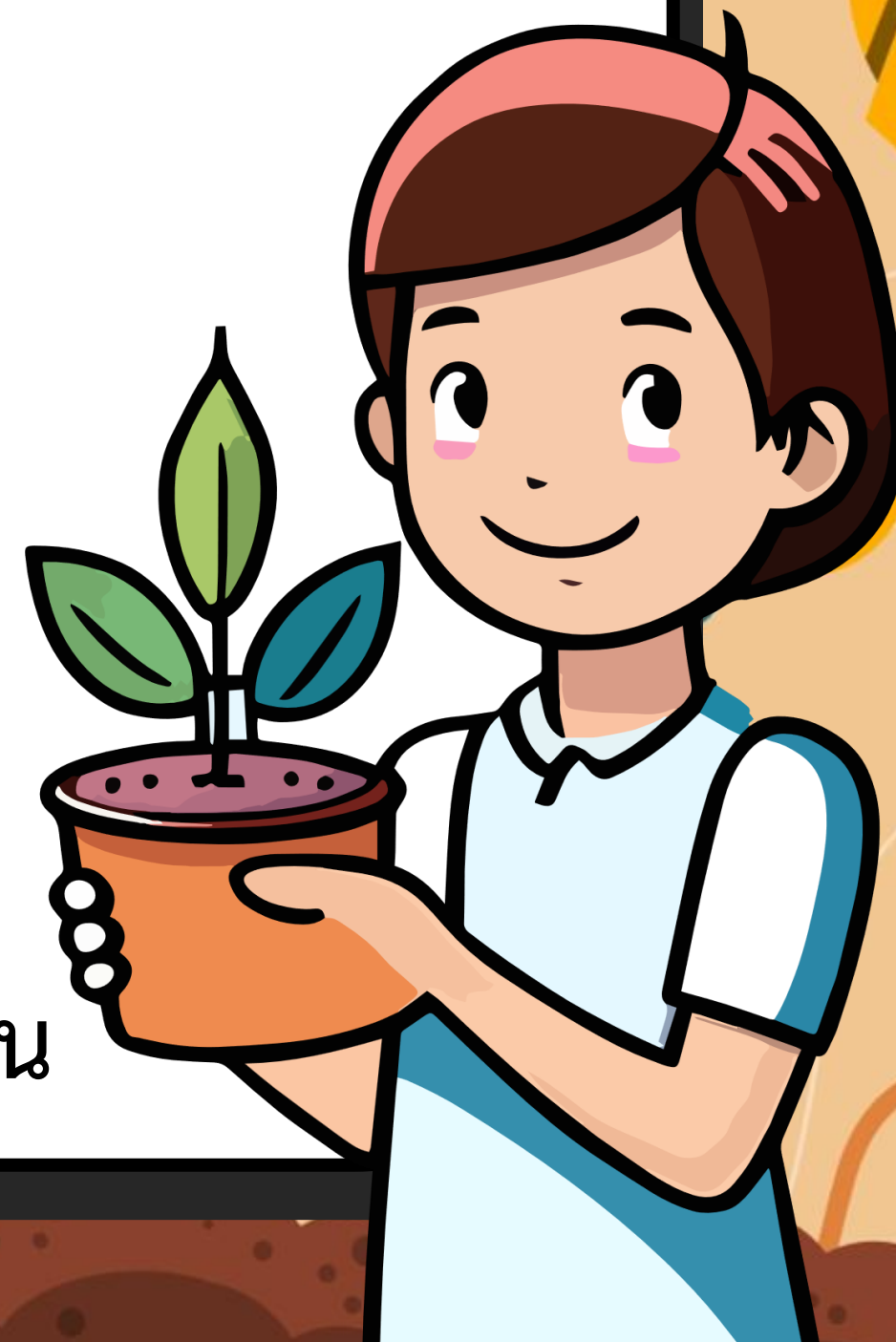
ขั้นตอนการเตรียมวัสดุปลูก

การปลูกบัวบก

๑. การเตรียมวัสดุปลูก

๑.๑ วัสดุ-อุปกรณ์

- ดินร่วน ๒ ส่วน
- ทรายหยาบ ๑ ส่วน
- ปุ๋ยคอกแห้งป่นละเอียด ๑ ส่วน
- ถังมือพลาสติก/ถังมือยาง คนละ ๑ คู่
- ภาชนะสำหรับผสมวัสดุปลูก เช่น กะละมัง เป็นต้น

ขั้นตอนการเตรียมวัสดุปลูก

๑. การเตรียมวัสดุปลูก

๑.๒ วัสดุ-อุปกรณ์

- กระถางปลูก
- กาบมะพร้าวสับ
- ต้นพันธุ์พืชสมุนไพร (บัวบก)

๒. ขั้นตอนการปลูกบัวบก

- (๑) เตรียมกระถางปลูกตามขนาดที่ต้องการ
- (๒) รองก้นกระถางด้วยกาบมะพร้าวสับ

ขั้นตอนการเตรียมวัสดุปลูก

๒. ขั้นตอนการปลูกบัวบก

(๓) ใส่วัสดุปลูกลงไป เว้นความสูงของวัสดุปลูกจากขอบกระถางด้านบนประมาณ ๕ เซนติเมตร

(๔) เตรียมหลุมสำหรับปลูกลึกประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร ใช้ส่วนลำต้นของบัวบกที่มีรากติดอยู่หรือไหล ปลูกลงในหลุมที่เตรียมไว้ กลบดินให้แน่น

(๕) รดน้ำให้ชุ่ม นำไปเก็บไว้ในที่ร่มหรือแดดรำไร ประมาณ ๑๐-๑๕ วัน แล้วจึงนำออกมารับแสงแดดได้ แต่ไม่ควรเป็นแดดจัดมากเกินไป

การดูแลรักษาพืชสมุนไพร

การดูแลรักษา

๑. แสงแดด

- บำบกกชอบแสงแดดครึ่งวัน อุณหภูมิประมาณ ๒๗-๓๗ องศาเซลเซียส ก็จะทำให้บำบกกเจริญเติบโตได้ดี

๒. น้ำ

- การรดน้ำ เนื่องจากบำบกกเป็นพืชที่ชอบความชุ่มชื้น จึงควรรดน้ำชุ่ม ๆ ทุกวัน เช้า-เย็น หรือ รดแบบละอองฝ่นก็ได้

การดูแลรักษาพืชสมุนไพร

การดูแลรักษา

๓. ปุ๋ย

- ควรใส่ปุ๋ยหลังจากปลูกได้ประมาณ ๓๐ วัน โดยให้ใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจน

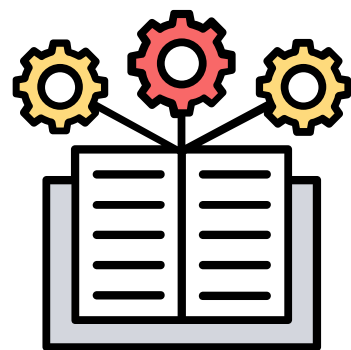
๔. บริเวณที่ควรปลูก

- ริมน้ำ, บริเวณที่ติดแหล่งน้ำ
- พื้นที่ที่โดนแสงแดดครึ่งวัน หรือเต็มวันแต่แสงแดดต้องไม่แรง
- สามารถปลูกในกระบะได้

กิจกรรม

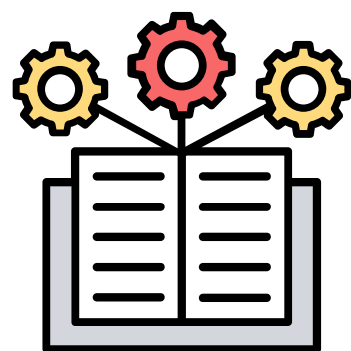
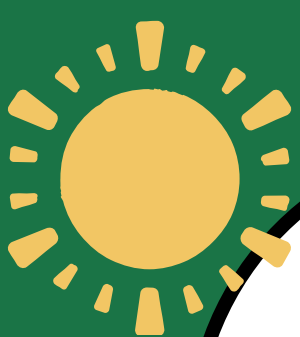

บัตรกิจกรรม

๑. ครูแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
๒. ครูแจกวัสดุ-อุปกรณ์สำหรับปลูกพืชสมุนไพร ได้แก่
 - กระถางปลูก
 - กาบมะพร้าวสับ
 - ต้นพันธุ์พืชสมุนไพร (บัวบก) ให้แก่นักเรียน

บัตรกิจกรรม

๓. นักเรียนปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว
๔. ครูตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานที่ปฏิบัติงาน
๕. นักเรียนเก็บวัสดุ-อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย
๖. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง การปลูกพืชสมุนไพร
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ผักสามัญประจำบ้าน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การปลูกพืชสมุนไพร
รายวิชา การงานอาชีพ ๔ รหัสวิชา ง ๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การปลูกพืชสมุนไพร สามารถดำเนินการได้
หลากหลายวิธี ยกตัวอย่าง การปลูกพืชสมุนไพร
ที่บ้านที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น บัวบก
สามารถปลูกได้ด้วยการใช้ “ไหล” หรือส่วนของลำต้น
ที่ทอดเลื้อยไปกับพื้น มีรากแตกออกมาตามข้อ

การปลูกบัวบก

ขั้นที่ ๑ การเตรียมวัสดุปลูก

๑.๑ วัสดุ-อุปกรณ์

- ดินร่วน ๒ ส่วน
- ทรายหยาบ ๑ ส่วน
- ปุ๋ยคอกแห้งป่นละเอียด ๑ ส่วน
- ถุงมือพลาสติก/ถุงมือยาง คนละ

๑ คู่มือ

- ภาพยนตร์สำหรับผสมวัสดุปลูก เช่น
- กะละมัง เป็นต้น

๑.๒ ขั้นตอนการผสมวัสดุปลูก

- เตรียมภาชนะสำหรับผสมวัสดุปลูกให้มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณวัสดุปลูกที่ต้องการเตรียม
- ผสมดินร่วน ๒ ส่วน ทรายหยาบ ๑ ส่วน และปุ๋ยคอกแห้งป่นละเอียด ๑ ส่วน ผสมให้เข้ากันดี

ขั้นที่ ๒ การปลูกบัวบก

๒.๑ วัสดุ-อุปกรณ์

- กระถางปลูก
- กาบมะพร้าวสับ
- ต้นพันธุ์พืชสมุนไพร (บัวบก)

๒.๒ ขั้นตอนการปลูกบัวบก

- เตรียมกระถางปลูกตามขนาดที่ต้องการ
- รองก้นกระถางด้วยกาบมะพร้าวสับ
- ใส่วัสดุปลูกลงไป เว้นความสูงของวัสดุปลูกจากขอบกระถางด้านบนประมาณ ๕ เซนติเมตร
- เตรียมหลุมสำหรับปลูกลึกประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร ใช้ส่วนลำต้นของบัวบกที่มีรากติดอยู่หรือไหล ปลูกลงไปบนหลุมที่เตรียมไว้ กลบดินให้แน่น
- รดน้ำให้ชุ่ม นำไปเก็บไว้ในที่ร่มหรือแดดรำไร ประมาณ ๑๐-๑๕ วัน แล้วจึงนำออกมารับแสงแดดได้ แต่ไม่ควรเป็นแดดจัดมากเกินไป

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง การปลูกพืชสมุนไพร

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

สรุปบทเรียน

- ❖ บวบเป็นพืชที่ปลูกง่าย โตเร็ว ใช้รักษาอาการไข้ในและบำรุงสุขภาพ
- ❖ ปลูกได้ด้วยไหลหรือกิ่งที่มีราก ชอบดินร่วนชุ่มน้ำและแสงแดดรำไร รดน้ำสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยเป็นระยะ และคอยกำจัดวัชพืช เก็บใบได้เมื่ออายุ ๑-๒ เดือน ตัดใบแก่เพื่อให้ต้นแตกยอดใหม่
- ❖ เหมาะเพื่อปลูกไว้รับประทานและเพิ่มรายได้ เพราะดูแลง่ายและให้ผลผลิตต่อเนื่อง

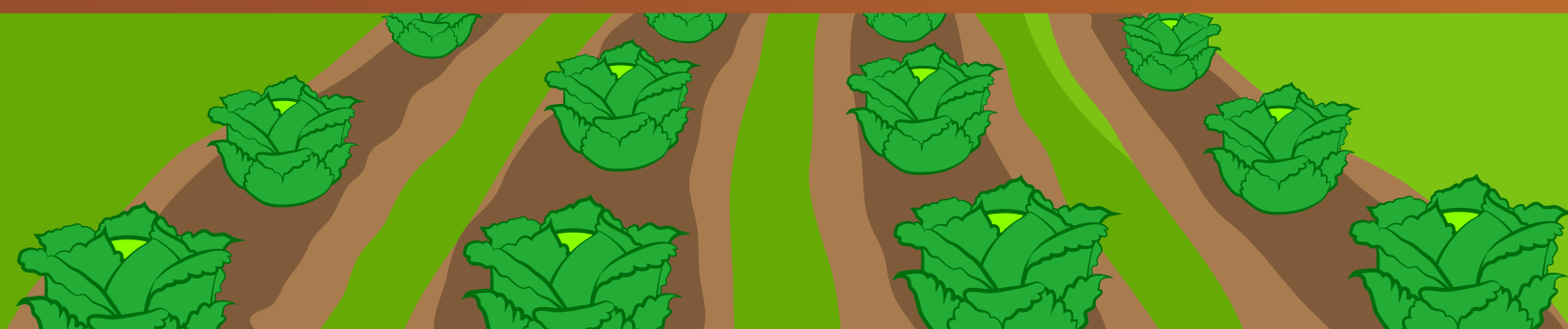

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

จากพืชสมุนไพร

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบความรู้ที่ ๔

เรื่อง การทำน้ำมันบวบกดด้วยวิธีการเคี้ยวในน้ำมัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. นักเรียนเตรียมวัสดุ อุปกรณ์หรือส่วนผสม ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ จากพืชสมุนไพร ตามที่กลุ่มสนใจ กลุ่มละ ๑ ผลิตภัณฑ์

